

“Artists in Architecture” és un projecte interdisciplinari que exposa la manera com les intervencions artístiques temporals en cases singulars són un mètode valuós per a reevaluar futurs enfocaments sobre la seva preservació o conservació i definir futurs usos dels llocs patrimonials.

Promogut pel Centre for Fine Arts (BOZAR), la Fundació Mies van der Rohe i la Universitat de Nàpols-Frédéric II, i seleccionats pel seu cofinançament pel programa Creative Europe de la Unió Europea com a projecte de cooperació en el marc de l'Any Europeu del Patrimoni Cultural 2018, el projecte responia als objectius de l'Any a través d'una nova narrativa centrant-se en cases singulars construïdes pels arquitectes més avantguardistes del seu temps o transitades per alguns dels testimonis privilegiats de l'efervescència intel·lectual d'Europa en diversos moments de la seva història.

La iniciativa va establir una col·laboració entre el públic general i els artistes, arquitectes, estudiants, professionals en el camp del patrimoni i, alhora, va obrir un diàleg intergeneracional i interdisciplinari que va ajudar a definir una visió contemporània, així com una aproximació futura als enfocaments de conservació, restauració i reutilització d'un patrimoni tan delicat com és el patrimoni arquitectònic.

A través d'una sèrie de residències artístiques organitzades entre juliol i setembre de 2019 en una selecció de cases singulars situades a Tervuren i Uccle (Bèlgica), Praiano i Pompeia (Itàlia), Bucarest (Romania) i Barcelona (Espanya), el projecte tenia com a objectiu debatre i galvanitzar el gran valor patrimonial, tangible i intangible, de molta de l'arquitectura moderna domèstica europea, debatre present, passat i futur d'aquestes arquitectures, tan fràgils però decisives en el moviment modern, i les possibles estratègies per a la seva conservació, adaptació i (re)utilització.

En el cas de Barcelona, la residència va tenir lloc a la Casa Vilaró (1928-30), la primera obra d'un jove Sixte Illescas (1903-1986), un arquitecte que en el futur seria un dels membres de GATCPAC (Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans per al Progrés de l'Arquitectura Contemporània). La Casa Vilaró és un dels primers exponents de modernitat explícita, així com un exemple de la millor iconografia racionalista, tant a la ciutat de Barcelona com a tot l'Estat Espanyol. Va ser construïda en paral·lel a dues altres cases unifamiliars que entre 1928 i 1930 serien presentades com un “manifest” de modernitat, avantguardia i racionalisme: la Villa Savoye de Le Corbusier que reflecteix els cinc punts de l'arquitectura moderna, i la Villa Tugendhat de Mies van Der Rohe, una versió domèstica i habitable d'allò que l'arquitecte alemany havia assajat al Pavelló Alemany de 1929 construït a Barcelona per l'Exposició Internacional. La Casa Vilaró, dissenyada d'acord amb el llenguatge estètic de les màquines defensat per Le Corbusier al seu llibre “Cap a una arquitectura” (1923), destaca per la seva espectacular articulació. Des de terrasses, plataformes i jardins, fins a una façana completament blanca, sense elements decoratius ni balustrades, però amb línies horitzontals marcades pels volants i les baranes que recorden una nau; al seu interior encara conserva mobles de l'època, sense motlures ni ornaments.

De les 362 sol·licituds d'artistes visuals, arquitectes, escriptors, músics, ballarins, escenògrafs, actors, etc., sis artistes van ser seleccionats per a reflexionar i treballar in situ durant la seva residència a la casa i expressar una relació especial amb la casa i els seus reptes patrimonials: Luke James (Casa LeWitt), Jacques Ligot (Casa Strebelle), Susanne Mariacher i Helene Schauer (Casa Iancu), Elena Mazzi (Casa Fiorelli), Something Fantastic (Julian Schubert, Elena Schütz, Leonard Streich) amb Fernanda Tellez (Casa Van Der Meeren) i Ben Weir (Casa Vilaró).

Per a la residència a la Casa Vilaró, la Fundació Mies van der Rohe va formar un jurat d'experts, constituït per Teresa Grandas, conservadora d'exposicions al MACBA (macba.cat), Lluís Nacenta, director d'Hangar, centre de producció, recerca i arts visuals (hangar.org), Rebeca Franquesa representant de la propietat de la Casa Vilaró (casavilaro.com) i Ariadna Perich, coordinadora del

projecte Artists in Architecture a la Fundació Mies van der Rohe (miesbcn.com) El Jurat va escollir l'artista i arquitecte resident a Belfast Ben Weir (benweir.co.uk) pel seu interès específic i la seva actitud crítica al voltant del patrimoni arquitectònic (especialment el Modernisme), expressats tant en la seva carta de motivació com en diferents projectes materialitzats que han generat una producció artística. El jurat va valorar el procés acumulatiu i els diferents nivells de significats emprats en els seus treballs per a interrogar artefactes històrics i realitats existents i donar-los una nova rellevància, reintroduint-los al discurs contemporani. Emprant conceptes suggerents i estratègies que impliquen desplaçament, descontextualització, especulació, interrupció, ficció, estratificació, desmuntatge i remuntatge, entre d'altres, és capaç de produir treballs que qüestionen la nostra relació amb l'entorn construït, contribuint a la seva entesa com a artefacte cultural. A través d'escultures per a un lloc concret, l'escriptura, la fotografia i el dibuix, l'obra de Weir sembla seguir una metodologia i un àmbit de recerca molt característics, que el jurat va considerar sensible, suggerent i suficientment oberta per a desenvolupar un projecte únic per a la residència artística a la Casa Vilaró.

Juntament amb Ben Weir, el jurat va fer especial menció a uns altres quatre artistes: Marketa Hlinovska de Praga, República Txeca (hlinovska.com), Claudia Larcher de Bregenz, Àustria (claudialarcher.com), Michiel Huijben dels Països Baixos (michielhuijben.nl) i Andreas Schlaegel de Kinshasa, República Democràtica del Congo i resident a Berlin.

La proposta desenvolupada per Ben Weir centra l'atenció a les alteracions i extensions que la casa ha patit, que han modificat considerablement la seqüència espacial i l'experiència original de la casa, així com la seva relació amb els límits de la parcel·la. L'artista proposà la producció de maquetes de gran format. Aquests objectes reproduiran aquests fragments afegits i alterats de la casa. Seran una manera de documentar i investigar la seva condició actual, però també una manera de qüestionar el valor, necessitat o paper que aquestes alteracions tenen avui en dia en el context actual d'edifici patrimonial protegit.

En paraules del propi artista: *“La Casa Vilaró no va ‘parar’ quan va ser completada al 1930, simplement va començar el seu continu diàleg amb la història. Enlloc d'intentar resoldre el problema, o el destí, de la Casa Vilaró en relació amb el seu estatus internacionalment degradat o les seves incorporacions poc encertades, jo aspiro a produir una obra que discuteixi la riquesa i la complexitat de la seva condició actual. Un objecte singular té una multitud d'històries, i espero tant desenterrar-ne com afegir-ne a sobre. Fent això, espero promoure debats més amples sobre com ens relacionem amb el nostre patrimoni arquitectònic.”*

Aquesta publicació o petit catàleg, pretén deixar evidència que en algun moment va tenir lloc un esdeveniment artístic. Il·lustra i documenta el treball concebut per Ben Weir com a resultat de la seva residència artística a la Casa Vilaró, Barcelona, al setembre de 2019, a més d'un text escrit per l'autor que explica la seva experiència, aproximació i el concepte rere el treball artístic produït. Les imatges de les maquetes i pedestals dissenyats per Ben Weir a la publicació van ser preses en una única sessió fotogràfica al Pavelló Barcelona de Mies van der Rohe i Lilly Reich pel fotògraf José Hevia; durant un dia, com en una representació inanimada, diversos fragments d'aquesta canviada físicament i imperfecta Casa Vilaró, va habitar i dialogar amb l'arquitectura del Pavelló. Igual que els visitants aleatoris d'aquell dia, les maquetes van ocupar i alterar de manera temporal i silenciosa la seva realitat cristalina.

El Catàleg, juntament amb les maquetes construïdes i els pedestals, les entrevistes gravades o els articles publicats, perllongaran el resultat de la residència artística i quedaran com a testimoni tangible d'aquell moment en el temps.

FUNDACIÓ MIES VAN DER ROHE

La Fundació Mies van der Rohe va ser creada l'any 1983 per l'Ajuntament de Barcelona amb l'objectiu inicial de portar a terme la reconstrucció del Pavelló Alemany dissenyat per Ludwig Mies van der Rohe (1886-1969) amb Lilly Reich (1885-1947), per la Exposició Internacional de Barcelona de 1929.

A més d'atendre la conservació i el coneixement del Pavelló Mies van der Rohe, la Fundació impulsa el debat, la difusió i la sensibilització sobre temes d'arquitectura i urbanisme contemporanis organitzant premis, congressos, conferències, exposicions, tallers i intervencions. Entre aquestes activitats hi ha la organització del programa d'esdeveniments que inclou dansa, cinema, música, art i col·laboració amb altres institucions de la ciutat.